

KAPITOLA 1.

Cítil, jak se kola boeingu dotkla přistávací dráhy ruzyňského letiště. Za okénkem letěla krajina a zdálo se, že přistávací dráha je příliš krátká, aby se na ní řítící se kolos podařilo zastavit. Jak letadlo brzdilo, krajina zpomalovala, až zůstala stát...

Na Lékaře bez hranic čekalo v příletové hale jen pár lidí. Brzy je měla doplnit trojice, která mířila terminálem k automaticky se otevírajícím dveřím, z nichž vycházeli cestující se zavazadly. Trojici tvořil Jarda Jandera, ten, který kdysi toužil být koňákem a dřevorubcem na Šumavě a nenáviděl studium na konzervatoři a hru na housle. Ale to bylo už dávno zahaleno v mlžném oparu vzpomínek... Jarda byl dnes ředitelem konzervatoře a jeho mladické sny dávno vzaly zasně. Vedle něho šla jeho žena Alžběta Janderová, silně krátkozraká dávná láska z mládí, s kterou Jarda spojil svůj život v bezmála už třicet let trvajícím manželství. Oba manžele doprovázela Eliška Janderová s kyticí bílých růží v ruce.

„Měla jsem zůstat doma. Hloupej nápad...“ utrousila s pochybnostmi Eliška.

„Musíš ho přivítat, ne?“ oponoval jí v chůzi Jára.

„Přivítá ho jeho žena,“ namítla.

„Těžko. Má službu.“

„Jára volal do nemocnice. Byla jsem u toho,“ potvrdila Alžběta. Eliška jen odmětatě zavrtěla hlavou a vydechla: „Dávno na mě není zvědavěj.“

Járovi už docházela trpělivost. „Eliško, prosím tě...“

Informační tabule z čirého skla byla jakýmsi pomyslným předělem mezi kavárnou a širokou chodbou, která byla hlavním komunikačním koridorem příletové haly. Trojice se k informační tabuli blížila. Jára s Eliškou nemuseli měnit směr chůze, ale Alžbětě stála tabule v cestě a bylo nutné ji obejít. Zatmělo se jí před očima a v té tmě se zajiskřilo. Zapotácela se a brýle se silnými dioptrickými skly spadly na zem. Jarda s Eliškou k ní přiskočili, Jarda ji podepřel, Eliška sbírala ze země brýle. Jarda nervózně sykl: „Co děláš, prosím tě?!“

„Neviděla jsem ji...“ vzpomínala se z nárazu otřesená Alžběta.

„Brýle to přežily,“ řekla Eliška a Alžběta si brýle nasadila. Pak trojice pokračovala v cestě. Po několika metrech se ale Janderová náhle zastavila.

„Službu, jo? Se podívej,“ otráveně zahučela a kývla hlavou směrem k atraktivní, asi padesátileté ženě, která stála v příletové hale pár metrů před nimi a pozorovala cestující vycházející z automaticky se otevírajících dveří, které byly hranicí, již směli překročit jenom ti, kteří právě přiletěli. Tou čekající ženou byla primárka první interny Markéta Foldynová.

„Službu si asi přehodila, no. Nic se neděje...“ uklidňoval ji Jára.

„Já tam nejdu,“ zavrtěla hlavou Janderová.

„Copak jsi cizí? Prožili jste s Vojtou spoustu let, tak snad...“ rozhodil Jára bezmocně rukama, aniž by větu dokončil. Pak vzal Janderovou v podpaží a tak trochu násilím ji táhl dál.

„Tohle jsem fakt nechtěla...“ otráveně špitla Janderová. Všichni tři se blížili k Foldynové. Když k ní došli, otočila se a byla trochu překvapená, že je tady vidí. Pozdravili se a Foldynová si Janderovou s úsměvem změřila. „Vy jste tady taky? To je hezké,“ řekla se stínem lehké ironie. „Koupit kytku... vidíte... to mě nenapadlo...“

Janderová by se nejraději propadla. V rozpacích nejistě navrhl: „Nechcete si ji vzít? Bude radši, když ji dostane od vás.“

„Já Vojtovi kytky nedávám. On je nosí mně,“ vysvětlila s úsměvem Foldynová, ale bylo to šlehnutí, které Janderovou zabořilo. Trapná chvílka pominula, když Jarda vykřikl: „Už jde!“

Opálený muž se stopami únavy ve tváři se blížil k hloučku. Oním mužem byl bývalý ředitel Záchrané služby Praha Vojta Jandera. S báglem na zádech a velkým kufrem, který táhl za sebou, se vítal s rodinou: „Ahoj! Koukám, jste tady v plném počtu.“

Jandera objal a políbil svoji ženu.

„Stýskalo se mi,“ špitla Foldynová v jeho objetí.

„Mně víc,“ pošeptal jí Jandera a už se vítal s ostatními. „Ahoj brácho, rád tě vidím... tebe taky Alžběto.“

Pozdravili se a Jára si všiml Elišky Janderové stojící rozpacitě stranou a postrčil ji k Janderovi.

„Ahoj, Vojto,“ řekla.

S poněkud překvapeným úsměvem se na ni obrátil. „Ahoj... ty jsi taky přišla?“ Janderová upadla do ještě větších rozpaků. Jára ji vysvobodil a odpověděl za ni:

„Měli jsme o tebe strach. Jsme rádi, že jsi v pořádku doma.“

„To já taky,“ řekl Jandera a otočil se ke své bývalé ženě zády směrem k Foldynové.

Janderová tam stála, cítila se velmi nesvá, až jí Jarda tiše připomněl: „Tu kytku...“

Janderová váhavě k bývalému manželovi přistoupila a předala mu květiny.

„Tady máš...“ hlesla. „Na uvítanou...“

„Jo... díky,“ matně s mechanickým úsměvem poděkoval Jandera a s výrazem člověka, který je myšlenkami někde jinde, převzal kytku. Janderová se brodila trapnou chvílkou a nejradši by už byla někde pryč. Jára to pozoroval a chování Jandery vůči jeho bývalé ženě se mu vůbec nelíbilo.

„Markétko, nemáš nějaký drobný? Došly mi cigarety,“ požádal svoji ženu Jandera.

„Ty kouříš?“ podivila se Foldynová.

„Jeden ze způsobů, jak tam přežít,“ usmál se Jandera. „Ale brzy přestanu. Slibuju.“

Foldynová mu podala peněženku a Jandera jí nechal podržet kytku. „Díky. Hned jsem zpátky,“ řekl a zamířil k nedalekému kiosku. Jára se k němu připojil.

„Neměl bys Elišku tak přehlížet,“ poznamenal Jára cestou.

„Co jí to napadlo sem přijít?“ divil se Jandera.

„Já jsem ji přivedl.“

„To ti teda děkuju, brácho,“ povzdechl si Jandera.

„Má tě pořád ráda, i když to nepřízná. Máte spolu syna. Tak se k ní podle toho chovej.“

„Jsem znova ženatej, jestli sis nevšiml,“ odpověděl, když došli ke kiosku.

Za okamžik už Janderu zajal štáb České televize a mladá půvabná redaktorka sdělovala divákům: „Před okamžikem přistál na ruzyňském letišti speciál s týmem Lékařů bez hranic, kteří se právě vrátili z charitativní mise do Konga.“ Po úvodních slovech se obrátila na Janderu. „Pane doktore, můžete nám říct, jaké posláni měli Lékaři bez hranic v Kongu?“

„Šlo o projekt léčby spavé nemoci, která je smrtelná, pokud se neléčí. Spavá nemoc je tam velmi rozšířená a místní vláda si s ní nedokáže poradit.“

„Kde v Kongu jste pracovali?“ zeptala se reportérka.

„V bažinách a zatopeném pralesi nad městem Mossaka, kde neexistují silnice a prakticky žádná pevná země. Většinu času jsme se museli obejít bez elektřiny a tekoucí vody a místo aut jsme používali lodě.“

„Jak jste snášel konžské klima?“

„Je tam vlhko a hrozné vedro. Hlavním problémem jsou moskyti. Malárii dostal v podstatě každý. Ale dalo se to vydržet.“

„Přivezl jste si z Konga nějaké poučení?“

Jandera se otázce usmál a chvíli přemýšlel, než odpověděl. „Že i s omezenými prostředky se dá udělat spousta užitečné práce. Lidé, kteří toho mají oproti nám Evropanům opravdu málo, se dokážou radovat a smát často víc než my.“

„Děkuji za rozhovor a vítejte doma.“

Doktorka Markéta Foldynová seděla se svým manželem Vojtou Janderou na zadním sedadle taxíku a jeli z letiště domů. Jandera jí láskyplně položil ruku na koleno, ona se na něho s vděčným úsměvem podívala. „Už tě nikam nepustím.“

Jeho tvář byla tváří unaveného starého muže, který v posledních měsících prošel těžkými zkouškami, a z té tváře se na ni usmály nevyspalé oči.

„Na ARTE vysílali dokument o Kongu,“ pokračovala Foldynová. „Hrůza a děs. Hlad, nemoci, smrt. Tam je někde můj manžel, říkála jsem si... Proč? Jaký to má smysl... roky nám utíkají a tak málo jsme spolu...“

„Já vím...“ hlesl Jandera a pomalu se mu zavíraly oči.

„Kdybychom měli děti... snášela bych to líp... ale takhle... v nemocnici беру služby, abych nebyla doma sama,“ pohlédla na něho, ale oči už mu únava zavřela. „Ty mě vůbec neposloucháš...“

„Ale jo... budeme teď spolu...“ zašeptal v polospánku. Foldynová se jen smutně usmála. „Jak dlouho?“

Vítr, který odnášel léto a přinášel podzim, se proháněl parkovištěm před nemocnicí v krajském městě a doktor Kaderka, pohledný padesátník atletické postavy, mířil s kufrem v ruce ke svému zaparkovanému vozu. Z jeho tváře s ostře řezanými rysy jako by stále vyzařoval jakýsi nostalgicky ironický úsměv. Z hlavního vchodu nemocnice vyběhl vrátný a za odcházejícím Kaderkou zavolal: „Pane doktore!“

Kaderka se otočil a zastavil. Vrátný k němu doběhl. „Tohle jste si zapomněl na lékařském pokoji. Pan doktor Kratina to nechal u mě na vrátnici,“ řekl vrátný a podal Kaderkovi naivní dětskou kresbu znázorňující dva dospělé a copatou holčičku, kterou tatínek a maminka drží za ruce.

„To malovala dcera,“ vysvětlil Kaderka s pohledem upřeným na obrázek a z jeho hlasu byl slyšet jakýsi vzdálený a potlačovaný smutek.

„Tak do Prahy, do Prahy? Asi za lepším, co... no, bude se nám po vás stejskat, pane doktore.“

Kaderka se usmál a pozvedl ruku s obrázkem. „Děkuju.“

U chodníku stálo stěhovací auto a stěhováci z něho vynášeli kusy nábytku a procházeli zahradou do domu. Na chodníku stál Kaderka a vedle něho jeho matka, doktorka Kaderková, udržovaná pětasedmdesátiletá žena, intelektuálně stále na výši, schopná používat ironii vůči sobě i synovi.

„Moc toho nemáš...“ poznamenala Kaderková, když pozorovala stěhováky vynášející poslední kusy nábytku.

„Nechtěl jsem s sebou vláčet minulost,“ řekl Kaderka.

„Ta se změnit nedá.“

Vilka Kaderkové stála na okraji Prahy a pokoj, který přidělila matka svému synovi, byl v prvním patře. Kaderka se v pokoji zabydloval, matka stála mezi dveřmi a pozorovala, jak z krabic vyndává jednotlivé věci a hledá pro ně v pokoji místo.

„Kdyby ses nepřistěhoval, musela bych to prodat. Dům chátrá, chybí mi síla i peníze. Už jsem měla kupce.“

„Kdyby se to nestalo, tak bych sem nešel.“

„V první etapě je třeba přeložit střechu, vyměnit okapy. V druhý etapě nový okna.“

Kaderka se na matku otočil, díval se na ni a kývl. V ruce držel fotografii manželky a dcery. Obě se na ní smály vstřícně šťastné budoucnosti.

„Ten byt v Brodě už jsi prodal?“ vytrhla ho ze vzpomínek matka.

„Jo. Peníze se budou hodit na opravy. Co Theo?“

Kaderková dlouho mlčela a pak se odpovědi vyhnula. „Jsem ráda, že jsi tady, Jendo.“

Zazvonil mobil. „Prosím, Kaderka... Ano, jsem to já, pane hejtmane... Je mi líto, ale u operace vaší paní být nemohu... Vážím si vaší důvěry, ale nejde to... Z nemocnice v Brodu jsem odešel... Do Prahy... Bude lepší, kybyste moje služby nikdy nepotřeboval. Na shledanou.“

Ukončil hovor a pohlédl na matku.

Byl zářijový slunečný den, nebe bylo čisté a přes modrou oblohu křižovaly mraky jako velké bílé lodě. Podzim už stál za dveřmi, ale léto se na pár dní ještě zdrželo, aby se rozloučilo.

Kaderka šel po chodníku směrem ke vstupu do metra. Na protější straně ulice před malou samoobsluhou parkovala velká sanitka, které se mezi záchranáři říkalo Family Frost nebo také krátce Bedna. Kaderka se zastavil a pozoroval vysokého muže s vyžilou vrásčitou tváří v brýlích a oranžové záchranářské uniformě. Navzdory poměrně teplému počasí měl na vršku hlavy černého kulicha. Byl to záchranář Neliba.

Vyšel ze samoobsluhy a nesl basu piv. Otevřel zadní dveře sanitky, kterými se nakládají pacienti, basu piv šoupl dovnitř a dveře zabouchl. Kaderka z protějšího chodníku pozoroval, jak Neliba nastoupil do vozu, nastartoval a vůz se rozjel. Vzápětí však musel zastavit, protože před křižovatkou se vytvořila dlouhá kolona. Neliba zapnul sirénu a vozy bránící mu v cestě rozehnal. Kaderka vytáhl z tašky diář a číslo sanitky si poznamenal.

Kaderka postával před sídlem záchranné služby Praha a bylo na něm vidět, že na někoho čeká. Konečně zastavilo u chodníku auto s logem magistrátu hlavního města na dveřích a z vozu vystoupila Leona Radostová, zástupkyně odboru zdravotních a sociálních služeb. Byla to žena, která se proti proudu času snažila úspěšně bojovat se stárnutím. Ve svých čtyřiceti osmi letech udržovaná, pěstěná a stále ještě přitažlivá. Vykročila ke Kaderkovi a už z dálky se na něho usmívala. V Kaderkově tváři se objevilo něco mezi údivem a úsměvem. „No né, sama zástupkyně odboru zdravotních a sociálních služeb...“

„Po letech tě zase vidět, to jsem si nemohla nechat ujít,“ řekla Radostová a políbila Kaderku na tvář. Oba pak vešli do budovy a nastoupili do výtahu. Rozpačitá chvilka, jak tam stáli proti sobě.

„Odkdy nosíš šálu?“ podivila se tiše Leona, aby ji muž, který jel s nimi ve výtahu, neslyšel.

„Od té doby, co mi tě Luboš přebíral.“ Oba se tomu usmáli a Kaderka dodal: „Víš, jak je to dlouho?“

„Nechci to vědět.“

„Asi tak pětadvacet let.“

V zasedačce se shromáždila hrstka zaměstnanců záchranné služby – řidič Fanda, Eliška Janderová, vrchní sestra operačního střediska, doktor Karlík,

šéf operačního střediska, bývalý zápasník Korejs, doktor Bláha, playboy a don Juan záchranné služby, doktor Radosta, známý bonviván a požitkář, sestra Simona Mádrová, krásná žena, kdysi vicemiss Slovenské republiky, operátorka Zuzana, dispečerka Áňa, záchranář Otík, garážmistr Tatoušek a pár dalších tváří. Před shromážděnými zaměstnanci stála Leona Radostová a vedle ní doktor Kaderka.

„Dovolte, abych vám představila nového ředitele Záchrané služby Praha doktora Jana Kaderku,“ začala Leona. „V konkurzu, který na pozici ředitele vyhlásil odbor zdravotních a sociálních služeb, jednoznačně zvítězil. Doposud pracoval jako anesteziolog v nemocnici v Brodě a má také chirurgickou atestaci.“

„Tak co dělá tady?“ polohlasně zavrčel Neliba. Mnozí jeho hlášku slyšeli a uculovali se. Kaderka si Neliby všiml a uvědomil si, že je to řidič, který naložil do sanitky basu pív.

„Pane řediteli, máte slovo,“ pokynula Leona Kaderkovi.

Kaderka se trochu rozpačitě usmál. „Dobrý den všem vespolek. Mohou nás rozdělovat různé názory na život, můžeme mít různá politická smýšlení, ale když zní ulicemi siréna záchranné služby, spojuje nás všechny pocit, že tady jde o něco zásadního. Málokterá práce je tak smysluplná jako každodenní boj o záchranu toho nejcennějšího, co člověk má, tedy lidského života.“

Operátorka Zuzana polohlasně utrousila: „Amen...“

Všichni se začali smát. Kaderka se k nim přidal a pokračoval už v lehkém tónu.

„Vím, že to nebudu mít jednoduchý. Mnozí z vás si ještě pamatují na starý časy. Legendárního ředitele Janderu. Budu se snažit navázat na jeho práci. Očekávám, že mi v tom pomůžete.“

Když Kaderka skončil, ozval se nesmělý potlesk. Po něm doktor Karlík, který později Kaderkovi imponoval přímostí a sebekázní, uvedl nového šéfa do operačního střediska. V něm operátorky, obvykle školené zdravotní sestry, přijímaly tísňové výzvy od volajících a dispečerka posílala pokyny nejbližším výjezdovým skupinám. Vedoucí operačního střediska Eliška Janderová, Slovenka Simona Mádrová, bývalá vicemiss Slovenska, prostořeká Zuzana a dispečerka Áňa, křehká mladá žena, melancholická, nervově trochu labilní a nejistá – to bylo momentální obsazení operačního, když do něho Kaderka s Karlíkem vstoupili. Před každou z operátorek byl multifunkční displej, který umožňoval všechna dostupná spojení jedním kliknutím na ikonu.

„Vítejte v operačním středisku, mozku záchranky,“ uvedl Karlík Kaderku do svého království. „Holky, potlesk pro pana ředitele!“ Operátorky vstaly a tleskaly. Kaderka se usmíval a gestem zvednuté ruky je utiňoval.

„Tady zdravotní sestry přijímají tísňové výzvy a nabídky k sňatku,“ žertoval Karlík. „Vyhodnocují je a dávají pagerem pokyn k zásahu nevhodnější výjezdové skupině. Všechny vozy mají GPS. Operátorka má tak možnost zjistit na digitální mapě jejich momentální polohu. K méně závažným případům vyjíždí velká sanitka s řidičem a záchranářem, k vážnějším případům vysíláme i vůz

rychlé lékařské pomoci s doktorem. Oba vozy se setkávají až na místě zásahu,“ vysvětloval Karlík.

Zuzana se otočila od digitální mapy a suše bez respektu svého šéfa upozornila: „Ale pane doktore... tohle pan ředitel přece ví. Jinak by nevyhrál ten konkurz.“

„Máte pravdu,“ zasmál se Karlík a Kaderka se k němu přidal.

„Pan doktor učí na zdrávce. Občas zapomene, že není ve škole,“ doplnila Zuzana.

„Naše prostořeká Zuzana Godárová,“ představil ji Karlík.

Kaderka si s ní podal ruku a Zuzana v lehkém tónu upřesnila: „Jen říkám, co si myslím, a některý lidi to nechťejí slyšet.“

„Jistý způsob, jak mít spoustu nepřátel,“ přikývl s úsměvem Kaderka a Karlík představoval dál. „Paní Janderová, vedoucí operačního střediska.“ I s ní si Kaderka stiskl pravici a Janderová vstřícně poznamenala, že jsou tady proto, aby mu pomohly, a Kaderka věděl, že to bude velmi potřeba. Pak Karlík představil Simonu Mádrovou, výjimečně krásnou ženu, které přibývajících léta nic neubrala na jejím půvabu. Mádrová vstala od dispečerského pultu, zářivě se usmála, zapožívala a popřála Kaderkovi, aby se mu na záchrance líbilo.

„A tohle je Áňa... naše dispečerka...“ Karlík ukázal na křehkou dívku, která se zapýřila a podala si s Kaderkou ruku.

Vzápětí se ozvalo zvonění tísňové linky a displej začal blikat. Simona Mádrová hovor přijala. „Dobrý den, Záchranná služba Praha.“

Kaderka s Karlíkem vyšli z operačního střediska a kráčeli chodbou. Na jejím opačném konci se objevil Fanda s Nelibou a šli dvojici v ústřety.

„Dobrý den, pane řediteli, dovoluje, abych se představil. Fanda Beznoska,“ vyhrkl Fanda vstřícně a proti společenským pravidlům zapumpoval Kaderkovi rukou jako první. Neliba podmračeně mlčel. On se před vrchností nikdy nehrbil.

„Nejrychlejší řidič na záchrance. Prahu projede na maják za dvacet minut,“ představoval Fandu Karlík.

Neliba Karlíka blazeovaně doplnil: „Doktoři se s ním bojí jezdit.“

Fanda se bránil. „Rychle a bezpečně. Moje heslo. Vozil jsem všechny ředitele. Všichni byli spokojení. Kdybyste chtěl...“

Neliba ironicky s mírným pohrdáním větu dokončil: „Může vozit i vás...“

Karlík se tomu usmál. „Doktor Skalka by řekl: Dvěma pánům nelze sloužit, ale existují výjimky. Třeba tady Fanda.“

„Doktor Skalka je kdo?“ zeptal se s probuzeným zájmem Kaderka.

„Lékař. Legenda záchranné služby,“ odpověděl Karlík.

„Rád bych ho poznal.“

„To bohužel nejde. Odešel za Miss Dior,“ pokrčil Fanda rameny a zvedl pohled vzhůru, kde bylo možné tušit nebe.

Kaderka nechápavě povytáhl obočí, ale žádnou vysvětlující odpověď už nedostal.